Οικονεΐον

«Μετὰ τὰς Ἐπιβάτας ἐρχόμεθα εἰς ταπεινὴν κώμην Τα Φράκια, ἢ ταύτην παραθαλασσίαν, καλουμένην Τουρκιστὶ Τσεραΐζ ἢ Κιζ-Μπουργάζ (πύργος [illegible]) ἢ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου Οἰκονεῖον καὶ Οἰκονεΐον. Τριάκοντα περίπου ὑπὸ Παπαδάκη. Χριστιανικαὶ οἰκογένειαι κατοικοῦσι τὴν κώμην ταύτην, καλουμένην [illegible] καλάδες. Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ σώζονται μεγίστου πύργου ἐρείπια, ἐρριμμένα [illegible] καμᾶθεν.

Ελ.-Φ. Συλλόγου 1878 σ. 345

Περὶ τῆς ἀφανοῦς ταύτης κώμης, [illegible] ἐν τῇ σε[illegible] ἱστορίᾳ τοῦ Βυζαντίου ἀνημονεύεται, ἰδοὺ τίνα ἀφηγοῦνται τὰ κυριώτερα Πατριαρχικὰ ἔγγραφα(1). Τῷ 1367 πατριαρχεύοντος τοῦ [illegible] Φιλοθέου, ἐκομίσθησαν τῷ πατριάρχῃ διὰ τοῦ μοναχοῦ [illegible] τοῦ Ταρχανειώτου, λόγοι τοῦ βασιλέως Καντακουζηνοῦ, [illegible] ὅτι θέλει νὰ καταστήσῃ στρατιώτας ἐν ταῖς ἔξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως κώμαις μέχρι Σηλυβρίας καὶ δώσῃ αὐτοῖς τὰ χωράφια καὶ πᾶσαν τὴν ἐν αὐταῖς γῆν. Εἶχε τότε ἡ Μεγ. Ἐκκλησία δύο χωρία, τὸ Οἰκονεΐον καὶ τὸν [illegible], πρό τινος χρόνου απονεμηθέντα τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ τότε [illegible] (1) ὁ βασιλεὺς [illegible] τῷ πατριάρχῃ ἵν' α

(1) Τὰ χωρία ταῦτα εἶχον παραχωρηθῆ ὑπὸ τοῦ Παλαιολόγου Μιχαὴλ διὰ χρυσοβούλλου 1262(;) εχ. ὅρα τὸ χρυσ. τοῦτο ἐν Πανδώρᾳ τόμ. ΙΕ. σελ. 25-32 (Ανέκ.)

(1) Μικλ. Μ. Τομ. Α. σελ. 61.

πωλήσωσι ταύτα ή «ποιήσωσιν εις αυτάς όσα θέλωσι» Έλεγε να κατέχη ταύτα δι' εν έτος ή, αν συμφέρη, θέλει καθέξει και δια πλείονα χρόνον, διδών τη εκκλησία ετέραν πρόσοδον, «ίσην ταις ιδικαίς ταύταις». Αν όμως δεν συμφέρη η περαιτέρω ενός έτους κατοχή αυτών, θέλουσιν αποδοθή αμφότερα προς την εκκλησίαν. Απεκρίθη ο πατριάρχης: «εγώ ουκ έχω άδειαν εκδούναι τινί τι των της εκκλησίας κτημάτων, φύλαξ γαρ ειμι τούτων κατά την των ιερών κανόνων διαταγήν, και των μεν προσόδων αυτών ειμί κύριος κατά ταύτα και εξουσιαστής, ώστε ποιείν εις αυτάς όσα όσπερ βούλομαι, των δε υποστατικών αυτών και των κτημάτων ουχί, αλλά φύλαξ [illegible] [illegible] δια τούτο και ου ποιήσω τούτο ποτέ».

Μετά την [illegible] ταύτην απόκρισιν, συνελθόντων των αρχιερέων και υπογραψάντων εν τη μονή της Ακαταλήπτου [illegible] του πατριάρχου, αιφνιδίως απεφάνθησαν άπαντες «μη έχειν άδειαν μήτε τον παναγιώτατον δεσπότην ημών, μήτε την περί αυτόν ιεράν και μεγάλην Σύνοδον εκδούναι πράγμά τι των της εκκλησίας κτημάτων»... . δια τούτο και ημείς, όσπερ και θελόμεθα ποιήσαι τούτο, αλλ' ου δυνάμεθα κωλυόμενοι παρά των ιερών κανόνων». Ταύτα ακούσας ο βασιλεύς [illegible] εις τον Ταρχανειώτην φησίν, «επειδή ταύτα δεν δίδωσι, δώσετε ίνα κατέχη ταύτα ο βασιλείς, ως κατέχουσιν οι ιεροί, οι υπάρχοντες εν αυτή ή δίδουσι την μορτήν προς την Εκκλησίαν, ορισμώ δε του βασιλέως, αμφοτέρων των χωρίων η μορτή έδει δίδοσθαι τη Μεγάλη Εκκλησία. Προς τους λόγους τούτους του βασιλέως απεκρίθη η ιερά Σύνοδος, «ουδέ τούτο έχομεν άδειαν ποιήσαι, κεκώλυται γαρ τούτο παρά των ιερών κανόνων, διαμαρτυρομένων μη δίδοσθαι τα τη Εκκλησία κτήματα τοις των δυνατών μήτοιγε η βασιλεία» Ένεκα τούτων όμως η ιερά Σύνοδος απεφάνθη, ως από ενός στόματος» . . . «ότι ουδόλως απολύομεν ταύτα» εν τέλει ελάλησε τω βασιλεί η ιερά Σύνοδος: «Ει δε θέλει ο βασιλεύς ο άγιος λαβείν αυτά τη ιδία εξουσία, ό θέλει ποιήσαι, ποιησάτω αυτός έδωκε ταύτα τη Εκκλησία, αυτοί οι θέλοντες λαβείν αυτά καθώς εζήτησαν έχει ποιήσαι εν τούτοις ό θέλουσι· ημείς αφ' εαυτών ουδόλως ποιήσομεν ταύτα, καν ό,τι γένηται».

Ουδέν άλλο περί της κώμης ταύτης ιστορεί το έγγραφον τούτο. Πλην τούτου η ετέρα εν τω εγγράφω μνημονευομένη κώμη του Πασσαρά αγρού. Από ετέρων εγγράφων συντεταγμένων μετά διακόσια έτη, μανθάνομεν ότι η άλλοτε πολυάνθρωπος, νυν δε πτωχή κώμη, ήτον όλη κτήμα της Εκκλησίας.

Τω 1384 ένεκα της μεγάλης του κλήρου ταλαιπωρίας, εφρόντισεν ο πατριάρχης Νείλος παντοίοις τρόποις ίνα θεραπεύση την ένδειαν ταύτην αφιερών τη Εκκλησία κτήματα, διά του οποίου να έχη ο άπορος κλήρος επαρκές εισόδημα. Η κώμη το Βικονάτζον, χώρα άλλοτε μεγάλη και πολυάνθρωπος, υποκειμένη τη Μεγάλη Εκκλησία, προ πολλών χρόνων ένεκα

359

Οικονομία

τη των πραγμάτων συγχύσει διεφθάρη, των κατοίκων αλλαχόσε διασπαρέντων και άλλων αιχμαλωτισθέντων. Μη έχοντες της κώμης ταύτης βοήθεια, οι άλλοι ενάποικοι κατώκησαν εν άλλαις χώραις, και, ένεκα τούτου, η Επισκοπή δεν έχει ειμή μικράν βοήθειαν εκ των ξένων, των [illegible] τας γαίας αυτής. Ο Πατριάρχης, δι' ιδίων χρημάτων και συνδρομή άλλων [illegible], ανήγειρε πύργον εν τη κώμη ταύτη, ηγόρασε βόας, εφύτευσεν αμπέλια και κατέβαλε τας δαπάνας, δι' [illegible] και χρήμα τω πύργω. Εδαπάνησε δίχα της τροφής και πόσεως των εργατών υπέρ τας πέντε χιλιάδας (2). Δια χρυσοβούλλου του βασιλέως, ο πύργος, τα γεωργεία, το αμπέλιον, οι προσκαθεσθέντες άνθρωποι και τα λοιπά πάντα κινητά και ακίνητα, μέχρι τέλους της ζωής του Πατριάρχου αφιερώθησαν τη Μεγ. Επισκοπή. Ουδείς ηδύνατο ν' αποσπάση τα [illegible] από των κτημάτων ή [illegible]. Τα εισοδήματα του Οικονομείου εχωρίζοντο εις τρεις μερίδας, την μεν, ελάμβανεν ο Πατριάρχης, τας δε υπολοίπους δύο, οι επισκοπικοί αναλόγως του αριθμού των [illegible] αυτών. Παρέλαβεν αφορισμόν [illegible] ο Πατριάρχης κατά του καθόλου ή εν μέρει καταλύοντος τα όρια του [illegible] του άνω γεγραμμένου πύργου τα κτήματα, καθώς προσ[illegible], καταφαίνονται σήμερον εν τη μικρά ταύτη κώμη »

---

(2) Περίπου 50.000 φράγκων σημερινών.